

Driemaandelijks Tijdschrift — Tweede Jaargang — Derde Nummer — Augustus 1981
Verantwoordelijke uitgever: J. Kerfs, Korte Altaarstraat 1, 2000 Antwerpen

ARĤEOLOGIO, FILOZOFIO, KOSMOLOGIO, METAFIZIKO, PARAPSIKOLOGIO, SOCIOLOGIO, K.S.

senpaga ☆ n-ro 7 ☆ perioda

• Eldonejo, redaktejo, administrejo: J. Kerfs, Korte Altaarstraat 1, B-2000 Antwerpen (Belgio) •

Subtenaj donacoj en formo de ĝiro, monbileto, i.r.k., ĉeko, poŝtmarka serio, folkloraĵo, gramofondisko (popolkantoj kaj -dancoj), libro en Esperanto, ..., estas tre bonvenaj sed neniel devigaj. — Koran dankon al donacintoj!

PARAPSIKO INVADIS EKZAKTAN SCIENCON !

Jam fariĝis stereotypaĵo[1] ke nia tutmonda civilizo travivas krizon, ke ni troviĝas en transira fazo inter du epokoj. Laŭ astrologika* modelo oni konvene povas diri, ke ni estas forlasantaj la epokon de 'Fiŝoj' kaj enirantaj tiun de 'Amforo'. Se la antaŭan karakterizis plej kerne materiisma mondopercepto, la postan karakterizas plej kerne spiritecismo[2]. Oni ja klare vidas ke 'ekzaktaj' sciencoj kaj teknologiko* — spite sian kulminan potencon kaj sian nekontraŭstareblan influon en niaj tempoj — ĉiam pli kaj pli elvokas malŝaton kaj malfidon, abomenon eĉ; precipe ĉe la avangarda juna generacio, kiu serĉas savon en ĉiuspecaj mistike farbitaj (ofte danĝeraj) aventuroj. La 'vertikala dimensio', en ĉiuj kulturoj kaj regionoj kaj laŭ ties propraj cirkonstancoj, tiele ĉiam pli forte kaj pli klare trapuŝas sian volon.

En 1974 — do jam antaŭ pluraj jaroj! — okazis en tiu rilato io tiel signifplena, ke ni certe ne troigas nomante ĝin mejloŝtono sur la vojo al 'Amforo'. En tiu jaro kunvenis en Meksik-Urbo la (tut)amerika arĥeologika* asocio AAA por sia tn. «Sesio 703». Post kiam Profesoro EMERSON, respektegata kanada dojeno de la arĥeologika disciplino, en ĝi ne timis deklari esti uzinta parapsike dotitan personon (klarvidanton) por fari gravajn antropologikajn* malkovrojn, kaj detale raportis pri koncernaj esplormetodoj, okazis kvazaŭ digorompiĝo: unu post la alia partoprenanta membro tiam ekkuraĝis konfesi similajn aplikojn de parapsiko (pli ĝuste *meta*psiko)! La kunveno evidente finiĝis en vera tumulto. Kvankam tiu simpozio tute ne ricevis la eĥojn kiujn ĝi meritis, restas neforigebla fakto, ke jen unuafoje la fortikaĵo de materiismo oficiale registris trabreĉon! Ĝis tiu dato oni estis ankoraŭ povinta trakti 'supernaturajn' fenomenojn kiel amuzaĵon por ĉarlatanoj kaj neseriozuloj, kiel ilaron neindan al veraj sciencistoj; sed en tiu memorenda tago — laŭ ies atesto — "nedezirataj evoluciistoj iĝis rekonataj kaj agnoskataj kiel revoluciistoj". Por la establita mondoperceptado ekde tiam metapsika arĥeologiko fariĝis konkreta kaj plu ne ignorebla realaĵo!

Kompreneble, ununura breĉo en la ekzaktscienca murego ankoraŭ ne egalas kompletan kaj universalan okupadon de tiu multfaceta kaj vastkampa fortreso, kaj oni ankaŭ povas konsideri arĥeologikon — kune kun sociologiko*, psikologiko*, ekonomiko ks. — kiel 'mole ekzaktan' sciencon, sed tamen tiu breĉo konsistigas plu ne venkeblan pontkapon ekde kiu eĉ plej 'duraj' ekzaktaj sciencoj (ĥemiko*, fiziko, matematiko) daŭre suferos atakojn. Ĝis kiam defendado plu ne eblos kaj la tradicia fortreso devos akcepti la agacan entrudiĝinton. Pro tio ni povas esti certaj, ke eĉ plej obstinaj rezistado, mokado kaj prisilentado, finfine ne malhelpos ke estontuloj legos en enciklopedioj de plipostaj jardekoj mencion pri tiu unua oficiala venko mejloŝtona de 'metafiziko'...

En la kadro de jena invado antaŭ nelonge aperis science tre altnivela libro, kiu ĝisdetale pritraktas plurajn kazojn en kiuj metapsiko gvidis esplorojn de arĥeologoj kaj antropologoj, taksante la objektivan valoron kaj implikaĵojn de tiu novmetodo, kaj eĉ proponante taktikan planon plus protokolon por plej efike ekspluati kaj kontroli la 'novan' psikan instrumenton, en teoria kaj aplikata sciencoj. Bedaŭrinde, la sufiĉe ampleksa verko (370 paĝoj), laŭ nia scio ĝis tiu ĉi dato ankoraŭ ne aperis en traduko kaj estas do alirebla nur por scipovantoj de la angla lingvo. Jen ĝia titolo:

★ *THE SECRET VAULTS OF TIME* ★
(La sekretaj arĥivejoj de Tempo)

subtitole *Psychic Archaeology and the Quest for Man's Beginnings* (Metapsika Arĥeologiko kaj Elserĉado de Homspeciaj Komenciĝoj). Ĝin publicis Grosset & Dunlap, New York 1978, kun multaj ilustraĵoj kaj mapetoj. La aŭtoro estas Stephan A. SCHWARTZ, usonarmea riserĉisto*. Ni juĝas tiun ĉi atentkaptan manlibron tiel grava, ke ni volas superfluge skizi eĉ ĝiajn unuopajn ĉapitrojn.

En *Ĉapitro 1* ("La Skribaĵoj de Glastonbury") ni povas legi kiel Frederick Bligh BOND, arkitekto pri eklezíaj konstruaĵoj, ĵus antaŭ la Unua Mondmilito sed en sekreto, uzadis tn. 'aŭtomatan skribon' por kolekti amasegon da informoj por detale rekonstrui käj la tutan planon käj la tutan historikon* de la iama giganta abatejo de Glastonbury en Anglujo, de kiu postrestas nur mizera manpleno da dise lokitaj ruinaj pecoj, ekde kiam Henry VIII en la 16-a jarcento pro ĵaluzo kaj avidemo igis konfiski kaj detrui ĝin. Tiun ĉi tutunuan kristanan (katolikan) monaĥejon el la unuaj jarcentoj PD[3]

fondis laŭ legendo Josef el Arimathea, la riĉa Farisajo kiu donacis tombon por la korpo de Jesuo Kristo. (Privataj revelacoj* konfirmas ke tiu ĉi viro efektive ekziliĝis el Palestinujo, kune kun aliaj kristanaj disĉiploj, dum la unua granda persekutado fare de la juda pastraro). Krome estas ne malfirmaj indikoj ke en ĝia proksimaĵo troviĝus postrestaĵoj de la famlegenda Reĝo Arthur. Kaj incidente, la ruinoj de Glastonbury situas proksime al Stonehenge en Salisbury! Nu, surbaze de sia sekreta fonto de informoj, BOND grandioze sukcesis, ĝis kiam lia sekreto estis malkovrita, skandalo eksplodis, kaj li devigatis ĉesigi ĉiun laboron je tiu arĥeologika situo, lasante grandan nombron da kun certeco identigitaj trovlokoj ĝis hodiaŭ sen plua elfosa esplorado.

Ĉapitro 2 ("La okuloj kiuj vidis ĉion") rakontas la tragedian vivon de la brila pola inĝeniero Stepan OSSOWIECKI, naskita en 1877 kaj murdita de la nazioj en 1944. Dum siaj universitat-studentaj jaroj li kutimis (harstarige) 'amuzi' siajn geamikojn per eksterordinare fortaj telekinezaj[4] demonstroj, apud kiuj la faroj de Juri GELLER ŝajnas infanaĵoj. Pliposte li tamen turnis siajn grandajn povojn al klarvidado en la pasintecon (aposkopado[5]), asiste al iuj interesiĝintaj antropologoj. Sed siajn plej grandajn sukcesojn li akiris post kiam li amikiĝis kun tiutempe fama profesoro pri etnologiko*, lia samlandano Stanislas PONIATOWSKI. Sub ties profesiaj kontrolo kaj gvidado, lia spirito vagadis ĝis eĉ paleolitaj[6] epokoj, raportante kaj eĉ desegnante ĉion kion li vidis en la esplorotaj tempo kaj loko, lige al tiu aŭ alia muzea artefakto[7].

Ĉapitro 3 ("La skota generalo kaj la rusaj divenvergistoj") konsistas fakte el du temoj kiujn kunligas la komuna enigma praktiko pri rabdomancado[8]. En Anglujo ni renkontas la hodiaŭ pensiumitan Majorgeneralon James Scott ELLIOT kiu, delonge nutrante grandan intereson por la hejmlanda historiko* kaj serĉante intelekte kontentigan okupon en sia deviga 'libertempo', komencis fari terenesplorojn per la 'divenvergo'. Liaj mirigaj malkovroj de prahistorikaj homaj loĝlokoj (precipe el la Bronz-Epoko), en regionoj supraĵe tute seninteresaj kaj neglektataj, konvinkis ne nur fakulojn sed antaŭ ĉio lin mem pri la valideco kaj efikeco de tia tekniko. Li (kaj la antropologoj) hodiaŭ fidas eĉ pli liajn rabdomancajn datigojn de trovitaj objektoj ol tiun de la fama datigado per radjokarbona* (Karbono 14) tekniko, ĉar tiu ĉi lasta kapablas determini nur interne de unu-du jarcentoj, dum li mem scipovas determini interne de eĉ nur unusola jaro! (Notendas ke ankoraŭ ne okazis sinkontraŭdiro inter la du metodoj.)

En dua parto la leganto povas informiĝi pri esploroj kaj sukcesoj de koncerna sovjetunia* kolektivo de akademianoj (= sciencistoj), kiuj jam depost 1960 metode kaj organizite esploradas la tutan ĉirkaŭaĵon de Moskvo, trovante preskaŭ ĉion kion ili deziras trovi rilate historikon, geologikon*, arĥeologikon, paleontologikon*, kaj eĉ pli. Por tion fari, la kolektivo de esploristoj kunigas el la tuta vasta Sovjet-Unio homojn, kiuj montriĝas posedi la bezonatan kapablon. Unu el la ĉefaj arĥeologoj rusaj, A.I. PLUZNIKOV, raportas ke la kolektivo laboras tiel efikege ke: "Serĉante bazlokojn, ni povas veturi kun nia laboratoria ilaro per rapido ĝis preskaŭ 80 km/h, rikoltante la saman kvanton da rezultoj, kiel antaŭe per malrapida marŝado por trakombi la tutan teritorion". Fakte, la rusaj trovaĵoj per tiu ĉi metodo jam nun estas tiel abundaj, kvante kaj kvalite, ke ties analizado kaj katalogado okupos fakulojn dum ankoraŭ pluraj jardekoj. Paradokse, plej vastan kaj sisteman aplikadon de unu inter la metapsikaj fenomenoj ni do renkontas en la malplej probabla medio! Kompreneble, por tion ebligi la (probable) metapsika povo pri rabdomancado (ruse:°lozaxotstfa) oficiale rebaptiĝis 'Biofizika Metodo' kio transformas ĝin — almenaŭ oficiale kaj formale — en sendanĝeran pozitivisman teknikon, bonakorde kun marksismo-leninismo...

Ĉapitro 4 ("La Transira Viro") rakontas la historion de Profesoro J.N. EMERSON, kiu ludis decidan rolon en la tumulta «Sesio 703» antaŭe menciita. Tiu ĉi ĉef-profesoro pri antropologiko en la Universitato de Toronto (Kanado) kaj fondinto de la Kanada Asocio pri Arĥeologiko, kies aŭtoritato onidire influis ĝis 90 % de ĉiuj kanadaj antropologoj kaj multajn eksterlande, povas fieri pri 30 jaroj da plej tradicie ortodoksaj esplorado kaj instruado en eminenta maniero,. Se tiu profesiulo subite 'konvertiĝas' al uzado de metapsikuloj en sia fako, estas certe ne senmotive. Tra sia edzino li hazarde konatiĝis kun George Mc MULLEN, sperta gvidisto en indianteritoria turismo. Tiu homo demonstris tiel celtrafan kapablon rilate difinadon kaj klarigadon de arĥeologikaj trovobjektoj el nordindiana kulturo, ke la profesoro (pri ĝuste tiu temo) ekmiregis. Estante honesta kaj objektivema viro, EMERSON ne bezonis longe heziti por certigi al si la kunlaboron (kaj amikecon) de tiu klarvidanto. Sekve de tio li povis malkovri pli multe kaj pli rapide en kelkaj jaroj ol li estis povinta fari en jardekoj da tradicia esplorado! Ja, same kiel ĉe la duopo OSSOWIECKI kaj PONIATOWSKI, la kunligo de tradiciaj scioj kaj metapsikaj povoj produktas plejeble efikan esploradon, unu partnero gvidante kaj korektante la alian. Klarvidanto povas ne scii kion li 'vidas' aŭ false interpreti ĝin, dum la sciencisto povas ne scii kie serĉi aŭ kiel interligi donitaĵojn. Sed ambaŭ kune...

En *Ĉapitro 5* ("Kanadano kaj Filo de Klarvidanto") ni legas kiel la ĵus menciita — nun jam amatorarĥeologa — McMULLEN respondis al invito de unu el la filoj de Edgar CAYCE, iri esplori ĉirkaŭaĵon de la egiptaj piramidoj. [Al ĉi-lasta usona fenomenulo ni jam plurfoje aludis en tiu ĉi periodaĵo kaj prunteprenis artikolon de la asocio kiu estiĝis el liaj vizioj kaj kuracaj diagnostaĵoj[9]]. Se oni kunligas multnombrajn flankdetalojn el la vizioj de CAYCE, en trancostato diktitaj tra 23 jaroj, eliras i.a. kohera superrigardo pri la mytologika* civilizo de Atlantujo (Atlantis) trifoje katastropfe* detruita dum historiko de plurcentmil jaroj, plejlaste kaj definitive ĉirkaŭ 10 000 jaroj AD — kiam ĝia insularo malaperis sub la oceana akvoamasego. Laŭ CAYCE ekzistis en la lasta fazo de Atlantujo intimaj interrilatoj kun primhistorikaj[10] Egiptujo kaj Mez-Ameriko. Kaj plej sensacie:. Sciante (denove per 'klarvidado') ke ilia civilizo estis baldaŭ pereonta, la Atlantoj konstruigis kaj provizis grandan kaj fortikegan 'Halon de Arĥivoj', kiu ankoraŭ ekzistus subtere, proksime al la dekstra antaŭkruro de la Sfinkso — en kiu cetere troviĝus kaŝita enirejo — kaj entenus multajn donitaĵojn kaj (art)produktojn pri la atlanta kulturo. La ĉapitro detale kaj kritike ekzamenas la informomaterialon de CAYCE, ne nur rilate al primhistorika (pradinastia) Egiptujo kaj ties 'Tempo de la Dioj', sed ankaŭ rilate al apudaj landoj, precipe Perzujo kaj Zoroastrismo) en la lumo de jamaj arĥeologikaj scioj; sed ĉefas la malfacilaĵoj kaj eblecoj pri elfosado de la konjektata halego. McMULLAN ne nur konfirmis ĝian ekziston sed krome havigis indikojn

pri iamaj metalkrono de la Sfinkso kaj angula vertoŝtono de la Granda Piramido, ambaŭ geometrike konektitaj kaj bezonaj por indiki la ĝustan lokon de la trezorejo, laŭ kunfandiĝo de iliaj ombroj en iu momento de la jaro. Neniuj faktaj esploroj (fosadoj) okazis jam, sed pro tiu vizito de la kanada paragnostulo[11] la planoj kaj kuraĝigoj tre firmiĝis.

aŭtoro prezentas la kazon de Charles GARRARD, arĥeologo-specialisto pri iamaj indianaj triboj kaj vilaĝoj kiu, post kvazaŭa kolapso pro fizika elĉerpiĝo sur iu situo, malkovris en si la povon vidi la homojn kies artefaktojn* li estis esploranta. Tiuj halucinaĵoj pruviĝis kontroleble veraj kaj ekde tiam efike helpas lin tiel en trovado de interesaj situoj kiel en interpretado kaj interligado de la trovitaĵoj. Pliposte ni konatiĝas kun la interesaj rezultoj de C.S. REID, priindiana antropologo, kiu petis asiston de profesoro EMERSON kaj (ree) McMULLEN en iu terena prifosado, kiun li ne sukcesis kunordigi, pro manko de grava elemento. Post la metapsika 'testo' ankaŭ tiu ĉi elemento enviciĝis kaj la cetero iris tute glate. La interesajn rekonstruojn de koncerna indiana vilaĝo, ties konstruaĵoj, loĝantaro, ilaro, kaj kutimaro ni ne detaligas tie ĉi.

Ĉapitro 7 ("Enigo en la Ĉefan Fluon") temas longe kaj enprofundiĝe pri pluraj konataj arĥeologoj kaj ties esplorado de Antaŭkolumba Mezameriko, helpe de metapsikaj gvid-indikoj:: C.W. WEIANT kaj la trovloko de *Tres Zapotes*; J.R. SWANTON kaj liaj antropologikaj studoj por la fama 'Smithsonian Institution'; Joe LONG kaj liaj spertoj kun magikaĵoj dum antropologikaj esploroj en Jamaica. Estas tiu ĉi lasta fakulo cetere kiu, diplomate kaj lerte manovrante, scipovis organizi la fifaman kunvenon de AAA, tiamaniere ke la temo "parapsikaj metodoj kaj rezultoj" ne povis ne veni al la ĝenerala atento kaj tie diskrevi kiel tromatura ulcero de la arĥeologika disciplino.

En *Ĉapitro 8* ("Kuhn, Kunteksto, kaj Revolucio") ni trovas longan kaj elĉerpan recenzon pri la mondokoncepto de Thomas KUHN, profesoro pri filozofiko* kaj historiko de sciencoj en la Universitato de Princeton. Ties verkoj "produktis ĝuste tion kion oni ankoraŭ malhavis: kuntekston" rilate la metapsikan faktoron kaj "eksplikon pri la **vera** celo de scienco kaj pri la dinamiko laŭ kiu ĝi ŝanĝiĝas". Precipe lia eseo *The Structure of Scientific Revolutions* ("La strukturo de sciencaj revolucioj") el 1967 eksponas malforton kaj falsaĵojn de la materiisma fundamento de 'ekzaktaj' sciencoj, kiuj gloras pri io — nome 'objektiveco' kaj 'objektivemo' — kion ili tute **ne** posedas; eĉ male. Konekte kaj konsekvence, la profesoro pledas por ekzistorajto kaj gravegeco de la 'intuico'* — kio egalas metapsikon.

La posta *Ĉapitro 9* ("Antaŭjuĝo, Sufero, kaj Paradigmo") daŭrigas samtone per konsideroj de la aŭtoro mem, pri la rolo de parapsikaj elementoj en la evoluo de sciencoj, precipe arĥeologiko, kaj pri la interna malfirmeco de pluraj sciencaj aksiomoj klasikaj.

Ĉapitro 10 ("Kompleksaĵoj, Promesoj, kaj Implikaĵoj") traktas la kondiĉojn kaj obstaklojn kiuj povas aperi ĉe efektiva kaj sistema aplikado de metapsikaj povoj en arĥeologika esplorado, tiom ĉe la esplorantoj mem kiom ĉe la metodo kaj ĉe la esplorataĵo. Tipa citaĵo: "Ĉiu esplorada instrumento, eĉ la plej sentema mezurada aparato, entenas observad-erarojn kaj estas do fidebla nur interne de iuj limoj. Pro tio gravas kompreni ke ankaŭ klarvidanto estas taŭga 'esplorilo' nur interne de siaj limigoj kaj povas esti plenefike uzata por sciencaj celoj nur kiam oni konas liajn observad-erarojn". [Same kiel jam faris la ĵus forpasinta internaciskala pioniro pri metapsikaj fenomenoj, profesoro W.A. TENHAEFF, fondinto de 'antropologika parapsikologiko', la aŭtoro do konscias ke 'personec-strukturo' de la metapsikulo konsistigas gravan faktoron en la esplorado kaj eĉ pli en interpretado de la rezultoj].

Sekvas ankoraŭ du *Apendicoj* ("Preparlaboroj" kaj "Protokolo por Surterena Laboro") kiuj interesos nur la fakulojn mem, dezirantajn elprovi la novan vojon.

La tuton finas — laŭ plej tradicia sciencista moro — penema listigo de ĉiuj fontoj el kiuj la aŭtoro ĉerpis citaĵojn, kaj ampleksa literaturlisto pri pere aŭ senpere rilataj verkoj kaj artikoloj.

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Al tiu ĉi admirinda kaj rekomendinda verko ni povus komente nenion aldoni, se ne estus la stranga fakto ke la aŭtoro — spite ĉion — traktas sian temon nur unuflanke. Ja, metapsikajn fenomenojn li konsideras sole el **profana** starpunkto, kvazaŭ ne estus ankaŭ (kaj eĉ tre grava) **religia** faceto en ili. Tiel farante li facilanime balaas grandan kvanton da valorega materialo sub tapiŝon. Vere, li multloke priparolas Edgar CAYCE, sed nur kiom koncernas ties profanaj diroj kaj faroj. Pri la CAYCE kiu pie legis la tutan Biblion de A ĝis Z ĉiujare, kiu detale reliefigis la spiritan dimension de la homo en la kadro de Dia Savoplano — pri tiu neniu mencio. Ja sambate perdiĝas ankaŭ la jam multnombraj indikoj kaj science valorigeblaj informoj (havigitaj de) religie inspiritaj mistikuloj: Birgitta de Svedujo, Jakob LORBER, Helena KONTTINEN, Don BOSCO, Therese NEUMANN, k.m.a. sed absolute elstare Anna Catharina EMMERICK, la kvante kaj kvalite *Nemyom plud transœ*[12] de klarvidado.

Konfesende, tiuj ĉi informfontoj turniĝas prefere aŭ eĉ eksklude ĉirkaŭ purbibliaj temoj kaj figuroj, sed tio ne pravigas la regantan neglekton rilate ilin. Se orgojla scienco estus dediĉinta nur dekonon da atento al tiamaniere ofertataj informoj, niaj scioj ankaŭ rilate historikajn eventojn kaj arĥeologikajn malcertaĵojn pri la tuta 'Proksima Oriento' hodiaŭ estus senkompare pli riĉaj kaj certaj.

Por diri veron, tia intence blinda starigo de forpuŝa murego kontraŭ ĉio 'metafizika' estas ne propraĵo kaj apartaĵo de la scienca medio sola, ĉar monateismaj[13] religioj/eklezioj (Judismo, Islamismo, Kristanismo) idente faris kaj faras, kvankam tie la timegata malamiko nomiĝas 'superstiĉo'. Ni ne ŝatus kalkuli la nombron da malfeliĉuloj kiuj tra la jarcentoj mortis en torturĉambroj, sur eŝafodoj aŭ sur brulŝtiparoj, tial ke ili demonstris metapsikajn povojn. Ĉe 'oficiale agnoskitaj' membroj de la ekleziularo oni povis tion eventuale toleri; estis ili ja sanktuloj. Sed ĉe ordinara laiko ja ne povis ne temi nur pri demona influo!?...

Ke en tiu mistera mondo de metapsikaj fenomenoj ekzistas danĝeroj apud benoj — demonoj apud anĝeloj — espereble neniu kredanto kontestos. Tute simile ja statas rilate al profan-sciencaj esplorado kaj eksperimentado. Sed ĉu ni pro tio simple fermu la pordon al tiu promesplena mondo? Singardo kaj prudento certe estu niaj leĝo kaj gvidilo, por povi distingi inter vero kaj malvero, bono kaj malbono, sed ni ne timu enpaŝi la Novan Eraon, kiu malfermiĝas antaŭ ni. Esperu ni do, ke la trabreĉo sur profana tereno, kiun ni pritraktis en jena recenzo, inaŭguros similan trabreĉon sur religia tereno...

ℋ

1. **stereotypa*** — PIV: *stereotipa*. El normradikoj *stere*$_1$· (rigid') kaj *typ*· (form').
2. **spiritecismo*** — PIV: *spiritualismo*. Kontraŭo de *materiismo*. (*spiritismo* havas jaman, devian signifon).
3. **PD** — 'Postdate' anstataŭ PK = 'Post Kristo', ĉar pli konvena por internacie neŭtrala datumado. Malo = AD ('antaŭdate).
4. **telekinezo** — Kapablo movi objektojn per nura spirita volpovo, sen fizika kontakto. El normradiko *tele*· ('distanc') kaj scienca termino *kinezo* (movado teknikasenca). La senvola kaj eĉ senkonscia tia fenomeno, plejofte detruema, kiu manifestiĝas ĉirkaŭ puberuloj kun altatensia psika konflikto kaj kiun fakuloj kutimas nomi per la germana vorto *Poltergeist* oni povus tial en E° nomi *«konflikta telekinezo»*.
5. **aposkopado*** — Kapablo aŭ ago metapsike vidi eventojn de la estinteco; returnen rigardi. El normradikoj *apo*· (forde) kaj *skop*$_1$· (rigard'). Malo estas *proskopado* = kapablo vidi la estontecon; antaŭen rigardi; profeti.
6. **paleolita*** — PIV: *paleolitiko*. Koncerne al tre primitiva praepoko de la homa historiko, en kiu uzatis ŝtonaj iloj. El normradikoj *pale*· (malnov') kaj *lit*· (ŝton').
7. **artefakto*** — [Laŭ B. Golden]:: Objekto kiel ilo, ujo, ornamaĵo aŭ artaĵo, montrantan prilaboron aŭ uzon fare de la homo; homdevena artefaritaĵo; precipe tia el pratempo.
8. **rabdomanci*** — PIV: *rabdomancio*. Serĉi kaŝitaĵojn, plejofte subgrundan akvofluon, helpe de 'divenvergo' kutime en formo de **V** aŭ **Y** kiun la serĉanto tenas ambaŭmane, tiele ke la pinto restas libera kaj povas fleksiĝi supren aŭ malsupren sub (eble) metapsika influo. El normradikoj *rabd*· (verg') kaj *manc*· (profet'). Analoga metodo, nomata *radjestezado** (PIV: *radiestezo*), utiligas tiucele pendolan objekton povantan jen svingi laŭ iu ebeno, jen cirkle turniĝadi tiu- aŭ alisence, jen pendi senmove. (Populara nomo: *pendolumi*).
9. **diagnosti*** — PIV: *diagnozo*. Identigi malsanon per esploro de la simptomoj. El normradikoj *dia*· (tra) kaj *gnost*· (kompren'). Derivaĵoj: *diagnostaĵo, diagnostisto, diagnostiko*...
10. **primhistoriko*** — Ne precize difinebla prakultura periodo inter prahistoriko kaj dokumentita historiko; legendaj tempoj.
11. **paragnosti*** — Ekscii aŭ percepti ion laŭ nefizika, metapsika vojo. Derivaĵoj: *paragnostisto, paragnostaĵo* ks. kvankam pli ĝusta estus 'metagnosti'. (Klarvidadi).
12. *Nemyom plud transœ* — «Nenio plu transe»; la nesuperebla kulmino. (Redono de fiksa fakesprimo per Arkaika Esperanto). Latine: *nec plus ultra*.
13. **monateismo*** — PIV: *monoteismo*. El greklatina numeralo *mona*· (unu), normradiko *te*· (di') kaj universala sufikso -ISM.

★ Komentoj pri la artikolo «Graveco de la timus-glando» en ★
★ *Lumturo* 6, tradukita el *Perspective*, organo de la usona ★
★ Asocio A.R.E., Virginia City, 1980. ★

---

1. **timuso** — Sendukta glando, situanta malantaŭ la sternumo. Latine: *thymus*.
2. **finica*** — PIV: *finia*. Posedanta limojn en tempo kaj/aŭ en spaco, eĉ se ili ne estas absolut-ekzakte determineblaj. Malo: *aefinica* (PIV: *infinito*), *aefinicimo* (PIV: *infinitezimo*), ktp.
3. **ĉakro*** — (En hindismo kaj teozofiko*) fokuspunkto de specifa spirita energio, kiu situas kaj agas en unu el la *ok* endokrinaj glandoj de la homa korpo: adrenuloj*, gonadoj, hypofizo*, pankreato, paratyrojdoj*, pinialo*, timuso, tyrojdo*. Angle: *chakra, shakra*.
4. **endokrina** — Rilate al glando kiu eligas siajn hormonojn senpere en la sangon. El normradikoj *end*· (intern') kaj *krin*· (apartig'; elig').
5. **limfocyto*** — PIV: *limfocito*. Speco de *leŭkocyto** (blanka ĉelo) formata en ostomedolo kaj servanta ĉefe por defendi la korpon kontraŭ infektmalsanoj. El universala radiko *limf*' kaj normradiko *cyt*· (ĉel').
6. **hypofizo*** — Tre grava endokrina glando, situanta je la subo de la cerbo. El normradikoj *hyp*· (sub) kaj *fiz*·$_2$ (kreskaĵ').

MODERNA FABLO

Iam estis ŝafo kiu iris al la rivero por trinki, kiel ĝi kutimis fari. Subite aperis lupo.
— «Hej! Ci surtretas mian privatan bienon!», diris la lupo.
— «Vian... vian bienon? Sed ja ĉiuj bestoj rajtas libere trinkadi de tiu rivera akvo!», rimarkigis la mirigita ŝafo.
— «Plu ne», deklaris la lupo triumfe, montrante grandan paperon plenan je subskriboj kaj stampoj.
— «Mi ne komprenas, kiel tio povis okazi», respondis la ŝafo. «Mi ne vidas kial ni ne povu veni tien ĉi por trinkado, kiel ni faradas ĉiame.»
— «Ĉar mi ja bezonas la regionon. Mi havas planojn por ekonomike evoluigi tiun ĉi neglektitan landoparton. Mi establos surloke automatizitan industrion por produktado de ĉiuspecaj paperaĵoj. Por tio mi ekspluatos la ĉirkaŭan arbaron».
— «Sed tio malpurigos la akvon», milde protestis la ŝafo. «Tio detruos la arbojn, rompos la naturan ekvilibron! Ni ĉiuj estos kondamnitaj al morto aŭ ekzilo!»
— «Aĥ, ne fantaziu! Mi parolas pri konkretaj aferoj: pri faktoj, kalkuloj, profitoj, dividendoj... Cetere, ne ĉiu devos translokiĝi. Vi mem, ekzemple, se vi sukcesos persvadi viajn kunulojn cedi la lokon, mi povos garantii al vi bone salajratan postenon. Diru al ili, ke estas domaĝe, sed ke la progreso kaj la bonfarto de la lando nepre necesigas tion.»
— «Jesjes, via sinjora moŝto, nun mi komprenas. Mi tuj kuros al la grego por komuniki la novaĵon.»
La ŝafo ekkuris, plu ne perdante tempon per vana argumentado. Senprokraste ĝi organizis interkonsiliĝon de la gregogvidantoj.
— «... kaj tiele statas», finis ĝi la informon. «Ni devos fari ĉion eblan por rezisti al tiu akaparo kaj por protekti la naturan ĉirkaŭaĵon».
— «Ĉu rezisti? Batali kontraŭ lupo?!»
— «Tio maleblas» mekis unu.
— «Kion ci celas?», demandis alia. «Formi bataltaĉmenton? Ni ja estas pacamaj bestoj sen armiloj. Ni nenion povas fari kontraŭ la potenca lupo kun siaj teruraj dentoj. Des pli ne ĉar la leĝo evidente apogas lin».
— «Verŝajne pravas la lupo; tia estas la progreso. Oni ne kapablas naĝi kontraŭfluе».
— «Mi ne konsentas!», elkriis kuraĝa virŝafo. «Rezigni signifus: perdi ĉion kio al ni estas vivnecesa. Ni nepre devas ion entrepreni! Certe ni povas fari multon. Ni nur devas streĉi la imagon, kontakti aliajn bestspeciojn, formi aliancojn, ekspliki al la tuta arbara popolo, ke temas pri vivo aŭ morto. En la praktiko ni jam vidos kio farendas. Antaŭaj fiksaj planoj ne absolute necesas.»
La sekvantan tagon okazis ĝenerala kunsido de ĉiuj interesitaj arbaranoj kaj riveranoj. La delegitoj multe diskutis, sed fine ili atingis interkonsenton kaj redaktis programon pri komuna agado. Jam en la pliposta tago la lupo ege surpriziĝis pro granda aferemo en la arbaro. Kio pli estas: ŝajnis al li ekaŭdi bruon de granda protestmarŝo. Li ne povis kredi siajn orelojn. Ĉu manifestacio ĉe la ŝafoj?! Sed estis ne nur ŝafoj: ĉiuj bestoj de la regiono partoprenis.
Oficiala reprezentanto alpaŝis lin: «Post detala konsiderado ni decidis entute malakcepti vian planon, ĉar ĝi estas bazita sole sur la individua elprofita principo. Ĝi formas minacon kontraŭ nia vivo en paco. Pro tio ni admonas vin rezigni je via projekto kaj iri for!»
La lupo apenaŭ povis kredi ke li aŭdis ĝuste: «Tio ... tio estas subfosado de la aŭtoritato! ... Vi agas kontraŭleĝe! Kio do pri mia firma rajto je privata posedaĵo?!»
— «Viaj personaj privilegioj minacas bonfarton de la tuta komunumo», rimarkigis la oponanto, «kaj ili do ne povas esti respektataj. Ni batalas por pluvivado de la plimulto».
La lupo konstatis ke ili estas vere multnombraj kaj nepre deciditaj batali se bezone. Estis timige. Neniam antaŭe li troviĝis en tia malglata situacio. Ĝenerala kaj unueca fronto de pacamaj bestoj, inkluzive birdojn kaj insektojn, spitis lin. Neniam antaŭe li estis tion spertinta. Li estis vole nevole devigita returnen iri kaj rezigni je siaj postuloj.
La popolo gajnis. Ĉiuj jubilis, kantis, dancis, ridis kaj festis la venkon per spektakla komuna bano en la klara riverakvo.

CLAUDIUS

(Prenita el *De Nieuwe Aarde* — "La Nova Tero" — monata periodaĵo de la ĥarisma movado, februaro 1981)

SENTENCO DE LA MOVADO SEN NOMO

APLAŬDON

por

simplaj homoj

• MOVADO sen NOMO •